

Проблеми поновлення здобувачів вищої освіти для захисту дисертації

Дар'я Давиденко

кандидат економічних наук, старший дослідник, завідувач відділу аспірантури та докторантури, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9124-9511>, e-mail: davidenko.dasha@ukr.net

Юлія Костенко

науковий співробітник відділу аспірантури та докторантури, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Харків, Україна, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-5870-1502>, e-mail: yuliakostenko26@gmail.com

Розглянуто актуальні проблеми поновлення здобувачів вищої освіти в Україні. порушено проблемні питання та визначено шляхи їх розв'язання крізь призму державної політики в умовах воєнного стану в Україні.

Ключові слова: поновлення аспірантів; вища освіта; здобувачі вищої освіти; напрямки розвитку; підготовка.

Reinstatement of Higher Education Students for Dissertation Defense

Daria Davydenko, Yuliia Kostenko

The paper considers current problems related to the reinstatement of higher education students in Ukraine. There has been a discussion of problematic issues as well as possible solutions from the perspective of state policy under martial law in Ukraine.

Keywords: reinstatement of PhD students; higher education; higher education students; areas of development; training.

Відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 03.07.2024 р. № 1/11817-24 за підписом заступника міністра Михайла Винницького [1] керівникам закладів вищої освіти та наукових установ, що здійснюють підготовку здобувачів ступеня доктора філософії, у разі завершення навчання до 01.01.2024 р. без захисту дисертації аспіранта може бути поновлено в закладі вищої освіти в межах ліцензованого обсягу на заочну форму навчання на строк не більше одного року. Така можливість, надана Міністерством

освіти і науки України, не суперечить п. 29 Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 [2] (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.2023 р. № 502 [3]), але має певну організаційну незрозумілість для виконавців. Повторний вступ завжди передбачає для суб'єктів користування проходження освітньої складової навчання. У цьому випадку відбувається

звуження освітньо-наукового процесу винятково до проведення атестації у вигляді захисту дисертації, що є безперечним позитивним аспектом для здобувачів ступеня доктора філософії, які не встигли в нормативно передбачений строк успішно завершити кваліфікаційну роботу.

Головною проблемою, що виникає в процесі реалізації такої можливості для здобувачів вищої освіти, є впроваджені Міністерством освіти і науки України зміни, що суперечать заявленим умовам [1] поновлення аспірантів до наукових установ і закладів вищої освіти. Так, наказом Міністерства освіти і науки України від 24.06.2024 р. № 910 «Про деякі особливості набуття та поновлення статусу здобувача освіти» [4] зазначене вище поновлення можливе винятково на строк не більше дев'яти місяців. Скорочення строку поновлення аспіранта на три місяці нівелює дозвіл заступника міністра Михайла Винницького провести атестацію у річний строк, що, окрім того, не співпадає з технічною реалізацією в ЄДЕБО, яка надала можливість такої процедури лише у березні 2025 року.

Отже, аспірант, який розраховував поновитись для захисту дисертації впродовж року, вимушений підлаштуватись під нові реалії, які обме-

жують його права через зміни правил під час реалізації процесу, який уже почався. А заклади вищої освіти й наукові установи, що виконують забезпечувальну функцію освітнього процесу, мають реальні організаційні проблеми з виконанням наказу Міністерства освіти і науки України, що не корелює з попередніми розпорядженнями.

Перелік джерел посилання

1. Про можливість захисту дисертації : лист МОН України від 03.07.2024 р. № 1/11817. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/92477/ (дата звернення: 03.04.2025).
2. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) : постанова КМУ від 23.03.2016 р. № 261 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.04.2025).
3. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів : постанова КМУ від 19.05.2023 р. № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.04.2025).
4. Про деякі особливості набуття та поновлення статусу здобувача освіти : наказ МОН України від 24.06.2024 р. № 910 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0945-24#Text> (дата звернення: 03.04.2025).